

**A STRATEGY OF ENVIRONMENTAL EDUCATION
FOR PARTICIPATORY MANAGEMENT IN
THAM PHET-THAM THONG FOREST PARK,
NAKHON SAWAN PROVINCE**

THASANAPAT PANPROM

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF DOCTOR OF EDUCATION
(ENVIRONMENTAL EDUCATION)
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY**

Copyright by Mahidol University

COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY

A STRATEGY OF ENVIRONMENTAL EDUCATION FOR PARTICIPATORY MANAGEMENT
IN THAM PHET-THAM THONG FOREST PARK, NAKHON SAWAN PROVINCE

THASANAPAT PANPROM 5136329 SHED/D

Ed.D. (ENVIRONMENTAL EDUCATION)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: WEE RAWANG, Ed.D., RACHANONT SUPAPONGPICHATE,
Ph.D., PATTARABOON PICHAYAPAIBOON, Ed.D.

ABSTRACT

This research generally aimed to create a strategy of environmental education for environmental participatory management in Tham phet-Tham Thong Forest Park. The specific objectives were four: (1) to study the environmental situation of the community, (2) to assess the level of learning and participatory behaviours of citizens on environmental management in the community, (3) to synthesize the strategy of environmental education for environmental participatory management, and (4) to evaluate the effectiveness of a strategy of environmental education for environmental participatory management by using a combined approach that includes documentary education, community survey, questionnaires, structural interviews, and Appreciation Influence Control (AIC) by collecting information from 396 household representatives, 10 communities and local intellectuals. After synthesis of innovation, the researcher evaluated the effectiveness of practicality with the total of 33 people; including data analysis by statistics, mean, frequency, percentage, standard deviation, t-test, and content analysis with the conclusion.

The results showed that most informants were female (52.78%), mean age at 48.86 years-old, worked as agriculturist (66.67%), educated in secondary school (42.42%), married (69.70%) average income of 30,155.05, social status in the community as the local residents (97.22%), the average number of years for people living in the community was 44.95 years. The majority of them indicated that the community had the overall problem of environmental issues (86.41%) influenced by ideas from the family (81.57%), and usually solved the problems by consulting each other (83.08%). The important traditions in the community had been influenced by Buddhism (78.54%), and the majority of them lived in a single house (98.23%) with the learning levels ($\bar{X} = 3.43$, $SD = 0.57$), and participatory behaviour on environmental education ($\bar{X} = 3.44$, $SD = 0.61$) was at the high level. Therefore, a strategy of environmental education for participatory management in the area of Tham Phet- Tham Thong Forest Park consisted of a philosophy that focuses on the sustainable coexistence of the forest park and community, the vision focused on learning and participatory management in forest park; including an environment analysis, the process of environmental education, and the projects that promoted the occupations and environmental quality in the community. Furthermore, the efficiency assessment of a strategy of environmental education for participatory management was in overall at the very high level ($\bar{X} = 4.67$, $SD = 0.22$); that is, the activity participants had the learning level of environmental education on pre and post effectiveness evaluation with different statistical significance at the level of 0.05.

KEY WORDS: STRATEGY/ ENVIRONMENTAL EDUCATION/ PARTICIPATORY MANAGEMENT/
FOREST PARK

283 pages

ยุทธศาสตร์สิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการจัดการอย่างมีส่วนร่วมในพื้นที่วนอุทยานถ้ำเพชร-ถ้ำทอง จังหวัดนครสวรรค์
 A STRATEGY OF ENVIRONMENTAL EDUCATION FOR PARTICIPATORY MANAGEMENT IN THAM
 PHET-THAM THONG FOREST PARK, NAKHON SAWAN PROVINCE

รัชชนพัฒน์ ปานพรม 5136329 SHED/D

ศษ.ด. (สิ่งแวดล้อมศึกษา)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: วีระ ระวัง, Ed.D., รัชชานนท์ ศุภพงษ์พิเชฐ, Ph.D., ภัทรบูรณ์ พิชญ์ไพญ์, Ed.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้างยุทธศาสตร์สิ่งแวดล้อมศึกษาที่นำไปสู่การจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วมในพื้นที่วนอุทยานถ้ำเพชร-ถ้ำทอง โดยมีวัตถุประสงค์รอง 4 ประการได้แก่ (1) เพื่อศึกษาสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของชุมชน (2) เพื่อประเมินระดับการเรียนรู้และพฤติกรรมมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน (3) เพื่อสังเคราะห์ยุทธศาสตร์สิ่งแวดล้อมศึกษาที่นำไปสู่การจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วม และ (4) เพื่อประเมินประสิทธิภาพยุทธศาสตร์สิ่งแวดล้อมศึกษาฯ โดยใช้แบบแผนการวิจัยผสานวิธีที่ประกอบด้วยการศึกษาเอกสาร การสำรวจชุมชน การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และการประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ (AIC) โดยรวบรวมข้อมูลจากตัวแทนครัวเรือนจำนวน 396 คน และผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นจำนวน 10 คน หลังจากสังเคราะห์นวัตกรรมแล้ว ผู้วิจัยประเมินประสิทธิภาพโดยการปฏิบัติจริงกับประชาชนจำนวน 33 คน รวมทั้งได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t-test และการวิเคราะห์เนื้อหาแบบสร้างข้อสรุป

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (52.78%) อายุเฉลี่ย 48.86 ปี มีอาชีพเกษตรกร (66.67%) การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น (42.42%) สถานภาพสมรส (69.70%) รายได้เฉลี่ย 30,155.05 สถานภาพในชุมชนเป็นชาวบ้าน (97.22%) ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชนเฉลี่ย 44.95 ปี ชุมชนส่วนใหญ่ประสบปัญหาสิ่งแวดล้อม (86.41%) ได้รับอิทธิพลทางความคิดจากครอบครัว (81.57%) มักแก้ไขปัญหาด้วยการปรึกษาหารือ (83.08%) ประเด็นสำคัญในชุมชนได้รับอิทธิพลมาจากศาสนาพุทธ (78.54%) และส่วนใหญ่อาศัยอยู่บ้านที่มีลักษณะเป็นบ้านเดี่ยว (98.23%) มีระดับการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.43$, $SD = 0.57$) และพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางสิ่งแวดล้อมศึกษา ($\bar{X} = 3.44$, $SD = 0.61$) ในระดับมาก ด้วยเหตุนี้ ยุทธศาสตร์สิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการจัดการอย่างมีส่วนร่วมในพื้นที่วนอุทยานถ้ำเพชร-ถ้ำทอง จึงประกอบด้วย ประชญาที่เน้นการอยู่ร่วมกันของวนอุทยานกับชุมชนอย่างยั่งยืน วิสัยทัศน์ที่มุ่งการเรียนรู้และการจัดการวนอุทยานอย่างมีส่วนร่วม รวมทั้งมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา และโครงการที่ส่งเสริมอาชีพและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชน นอกจากนี้ ผลการประเมินประสิทธิภาพยุทธศาสตร์สิ่งแวดล้อมศึกษาฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, $SD = 0.22$) กล่าวคือผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีผลการประเมินทางสิ่งแวดล้อมศึกษาก่อนและหลังการประเมินประสิทธิภาพที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05